

Nordre Øyeren fuglestasjon

noef@noef.no

Saksbehandler, innvalgstelefon

Gunnar Bjar, 69247120

Dette brevet er fra Statsforvalteren som
frem til 31.12.2020 het Fylkesmannen

Tillatelse til felling av trær ved fuglestasjon i Nordre Øyeren naturreservat

Statsforvalteren gir dispensasjon fra verneforskriften for Nordre Øyeren naturreservat for felling av trær ved bygningene til Nordre Øyeren Fuglestasjon (NØF). Det stilles vilkår om gjensetting av høystubber av store trær. Tillatelsen har varighet t.o.m. 2023.

Bakgrunn for saken

Vi viser til deres søknad av 15.02.2021 og til befaring 24.02.2021. På befaringen deltok Erling Hobøl fra NØF, Lars Tore Ruud fra Statens naturoppsyn og Gunnar Bjar fra Statsforvalteren. Det er søkt om tillatelse til felling av trær ved NØF's hytter på Årnestangen i Nordre Øyeren naturreservat.

NØF har nylig kjøpt hyttene på Årnestangen for å etablere en ornitologisk stasjon der. Bygningene er delvis omkranset av trær, hovedsakelig bjørk og osp. Trærne er av ulik alder og størrelse. Tre av bjørkene, særlig den lengst nord, er gamle og har betydelige dimensjoner. En gruppe med osp ved den nordre hytta er høye og har ganske store dimensjoner, men er trolig en del yngre enn de tre store bjørkene. Mellom de store bjørkene vokser det en del ganske unge bjørker. Vest for bygningene ligger det et areal som har vært oppdyrket, men som nå gror igjen med tett, ung løvskog.

Ønsket om felling av trærne er i søknaden begrunnet slik: *Den viktigste årsaken er at 5-6 trær er i ferd med å vokse inn i og bryte ned den lille hytta som ligger lengst nord (se vedlagt kart). Videre er en 5-6 trær blitt så store at de dels vil knuse hyttene ved fall, dels avsetter store mengder blader på takene som forårsaker tette nedløp og gode forhold for mose, og dels reduserer utnyttelsesgraden på solcellepanelene våre.*

Det opplyses i søknaden at flere av trærne står på naboenes eiendommer, og at NØF har vært i kontakt med disse angående felling av trær. Avslutningsvis heter det i søknaden: *Av hensyn til de lokale naturverdiene og det estetiske inntrykket, tenker NØF å gjennomføre denne hogsten over et par tre år. Arbeidet vil foregå på vinter/tidlig vår og det vil bli utført med motorsag, tau, taljer og håndkraft. Transport av ved/tømmer ut fra eiendommen vil foregå med traktor. NØFs kredibilitet står og faller på at all vår aktivitet på Årnestangen er i henhold til vernebestemmelsene.*

Vi ønsker derfor en avklaring fra SMOV angående følgende forhold:

- 1. Tillatelse til å utføre ovenfor nevnte hogstarbeid i perioden 2021-2023.*
- 2. Muligheten for å opprette en hyttesone rundt eiendommene 104/322 og 104/376, slik at vi ikke behøver å søke/informere SMOV hver gang vi ønsker å felle et tre.*

Lovgrunnlag

Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for Nordre Øyeren naturreservat. Vi forvalter verneområdet etter en egen forskrift med bestemmelser som sier noe om formålet med vernet, og hvilke tiltak og aktiviteter som er tillatt, forbudt eller som krever tillatelse.

Forskrift om vern av Nordre Øyeren naturreservat ble fastsatt ved kongelig resolusjon av 05.12.1975. Formålet med verneområdet er å bevare Norges største innlandsdelta med dets varierte plante og dyresamfunn.

Verneforskriften kap. IV nr. 1.1 slår fast at vegetasjon på land og i vann er fredet mot all skade og ødeleggelse som ikke følger av tillatt ferdsel (eller visse andre virksomheter er nevnt i forskriften).

Motorisert ferdsel til lands er forbudt med visse unntak, jf. kap. IV pkt. 4.1.2 og 4.1.7.

Statsforvalteren kan gi dispensasjon fra forskriften med hjemmel i den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven (nml) § 48. Vi kan gi dispensasjon dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Dispensasjonsmuligheten i nml. § 48 skal være en sikkerhetsventil, som skal fange opp uforutsette eller spesielle/særlige tilfeller. Hjemmelen skal ikke brukes til å utvide rammen for vernevedtaket ved at det rutinemessig gis dispensasjon til tiltak/aktiviteter som i utgangspunktet er forbudt. At vilkårene er oppfylt gir ikke krav på tillatelse. Det er opp til Statsforvalteren å vurdere om søknaden gir grunn til å gi dispensasjon fra verneforskriften i dette tilfelle.

Det følger av nml. § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden. Dette innebærer at kunnskapsgrunnlaget i saken skal være tilstrekkelig. I tillegg skal prinsippene om føre-var, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige driftsmetoder vurderes.

Statsforvalterens vurdering

Det vil over tid vil være behov for noe skjøtsel av trevegetasjon i nærheten av bygninger. Det mest tungtveiende argumentet for dette vil være behov for å ivareta sikkerheten for mennesker, og dernest å redusere risikoen for skade på bygninger m.m. Dette må tillegges stor vekt også i et naturreservat. Andre argumenter vil være mindre tungtveiende, som skygge, utsikt, nedfall av løv m.m. Hogst vil også kunne begrunnes med ønsket om å favorisere gjenstående trær gjennom tynning.

Når det gjelder risiko knyttet til trær, er det viktig å erkjenne at denne aldri vil kunne reduseres til null. Selv friske, stabile trær vil under spesielle omstendigheter kunne medføre skader på mennesker og gjenstander.

De trærne som ble vurdert under befaringen, «scorer» svært ulikt når det gjelder de nevnte momentene. De tre store bjørkene, og gruppen av osp, utgjør etter vår vurdering en ikke ubetydelig risiko for skader på bygningene. Bjørk og osp kan få redusert stormstyrke tidligere enn mange andre

treslag. Den største av bjørkene har synlig stammeråte og framstår som uforutsigbar. På de to andre ble det ikke observert tilsvarende skader, men deres størrelse og alder tilsier at større greinbrekk eller kronebrekk vil kunne skje. Ospene er trolig yngre, men har en betydelig høyde. De står i en tett klynge slik at hvert enkelt tre har smale kroner. Også disse framstår som noe uforutsigbare når det gjelder stormstyrke. Å fjerne bare enkelte av disse trærne vil trolig kunne medføre en økt risiko for stormfelling av de gjenværende trærne pga redusert stabilitet.

De yngre bjørkene framstår som vitale og med liten skaderisiko. De står imidlertid såpass tett at en viss tynning vil kunne være hensiktsmessig for å få utviklet større kroner og bedre stabilitet på de trærne som settes igjen.

De store bjørkene og ospene representerer betydelige miljøverdier av den typen som generelt er knyttet til store løvtrær. De vokser imidlertid på et vindutsatt sted, og vi er enige i søkernes vurdering av at de utgjør en risiko. Etter en samlet vurdering finner vi det riktig å tillate felling av disse.

På befaringen ble det diskutert å sette igjen høystubber dersom trærne skal felles. Høystubber på 2 m eller mer vil i mange år etter hogsten fortsatt representere en miljøverdi som levested for insekter, sopp m.m. Vi forstår det slik at NØF ikke stiller seg avvisende til en slik løsning.

Når det gjelder de yngre bjørkene, ser vi ingen tungtveiende argumenter for å tillate felling av alle disse. Derimot kan det være grunn til å foreta en viss tynning.

Etter gjennomgang av søknaden, befaring og sjekk i Naturbase mener vi at kunnskapsgrunnlaget i denne saken er tilstrekkelig, jf. nml § 8. Vi mener videre at en dispensasjon i dette tilfellet ikke vil kunne bidra til en for stor samlet belastning på økosystemet (jf. § 10). Antallet trær er relativt lite, og det er etter vårt syn ikke fare for at saken vil kunne skape en uheldig presedens. Alle kostnader vil måtte dekkes av søkeren, jf. § 11.

Når det gjelder kravet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12), vil vi her peke på muligheten for å sette igjen høystubber. Høystubber kan her ses på som et «avbøtende» tiltak som bevarer noen av miljøkvalitetene som ellers går tapt, og som samtidig skaper nye ved at de bli levesteder for ulike nedbrytningsorganismer – og furasjeringssteder for hakkespetter. Vi mener derfor det er riktig å stille som vilkår at det settes igjen høystubber.

Etter vår vurdering vil det kunne gjennomføres hogst uten at det kommer i strid med verneformålet og uten at det påvirke verneverdiene nevneverdig. Vilklårene for å gi dispensasjon med hjemmel i nml. § 48 er oppfylt.

Når det gjelder ønsket om opprettelse av en «hyttesone» der det kan hogges trær uten at det må søkes i hvert enkelt tilfelle, bør dette tas opp ved utgangen av 2023, når denne dispensasjonen utløper. Statsforvalteren vil ikke kunne gi dispensasjoner med ubegrenset varighet, men flerårige tillatelser vil eventuelt kunne gis etter en nærmere vurdering.

Vedtak

Statsforvalteren gir tillatelse til felling av følgende trær ved NØF's bygninger på Årnestangen i Nordre Øyeren naturreservat:

- Tre store bjørker
- En gruppe med store osper
- Uttynning i en rekke med yngre bjørker med uttak av inntil halvparten av trærne

Det gis tillatelse til nødvendig bruk av traktor under hogst og virkestransport.

Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tiltaket skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene.
- Hogst skal ikke skje i hekketiden.
- Det skal settes igjen høystubber på minimum 2 m av de store trærne.
- Dersom NØF finner at gjensetting av høystubber vil medføre risiko for personskaade under hogstoperasjonen, må dette tas opp med Statsforvalteren slik at man i fellesskap kan gjøre en nærmere vurdering av dette.
- Denne tillatelsen er gyldig t.o.m. 2023.
- Tillatelsen skal være tilgjengelig i felt, og kunne forevises oppsyn og politi.

Statsforvalteren har bare vurdert søknaden etter verneforskriften. Vi forutsetter at det innhentes samtykke fra berørte grunneiere.

Klageadgang

Du kan klage på dette vedtaket til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal sendes til Statsforvalteren. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

Med hilsen

Karsten Butenschøn
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Gunnar Bjar
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent